

Alþingi
Erindi nr. P 130/1219
komudagur 3. 3. 2004

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík.

Sturlugötu 8
101 Reykjavík
Símanúmer: 570-1900
Faxnúmer: 570-1981
Netfang: info@decode.is
Veffang: www.decode.is

Reykjavík, 3. mars 2004.

**Varðar: Umsögn Íslenskrar erfðagreiningar ehf. um frumvarp til laga um
uppfinningar starfsmanna, 313. mál.**

Íslensk erfðagreining ehf. (ÍE) þakkar háttvirtri iðnaðarnefnd Alþingis fyrir að fá tækifæri til að láta uppi álit sitt á ofangreindu frumvarpi til laga. Jafnframt biðst ÍE velvirðingar á því hve seint umsögnin berst nefndinni en fer þess á leit að nefndin hafi hana til hliðsjónar við umfjöllun sína um frumvarpið.

Eins og háttvirtri iðnaðarnefnd er kunnugt þá er ÍE fyrirtæki í þekkingariðnaði sem byggir tilvist sína á því að leita að nýrri þekkingu, þróa uppfinningar byggðum á þekkingunni og breyta þeim í markaðshæfa vöru. Þannig starfa nú hjá ÍE yfir 300 manns og er meginhluti starfsfólks með góða menntun og reynslu og hefur verið ráðið til starfa hjá ÍE gagnert í því skyni að leita nýrrar þekkingar sem er einkaleyfishæf og unnt að þróa í markaðshæfa vöru. Þar sem ÍE byggir tilveru sína að verulegu leyti á einkaleyfum er ÍE því afar mikilvægt að lagaumhverfi sem varðar uppfinningar og einkaleyfi sé skýrt og réttur og sjálfsforræði fyrirtækisins á því sviði vafalaus, enda hefur fyrirtækið lagt gífurlegt fjármagn í mannafla, rannsóknir, tæki og hugbúnaðarþróun í rannsóknum sínum.

Frá upphafi hafa allir starfsmenn ÍE undirritað samning um framsal á uppfinningum sínum til fyrirtækisins og er réttur fyrirtækisins til uppfinninga starfsmanna sinna því vafalaus og óumdeildur. Þannig hefur fyrirtækið ákvörðunarrétt um hvort, hvenær og þá hvar sótt er um einkaleyfi og hefur fyrirtækið nú lagt inn fjölda umsókna um einkaleyfi, flest í USA en einnig í öðrum löndum.

ÍE telur að frumvarp það sem hér er til umræðu sé bæði óþarft og beinlínis mjög skaðlegt fyrir hagsmuni ÍE og annarra innlendra fyrirtækja í þekkingariðnaði sem byggja tilveru sína á einkaleyfum. Skulu nú rakin nokkur atriði sem ÍE vill sérstaklega koma á framfæri við háttvirta iðnaðarnefnd:

1. Í frumvarpinu felast hömlur á samningafrelsi aðila og í því felst að verið er að taka sjálfsforræði af þekkingarfyrirtækjum og vísindamönnum sem nú starfa hjá þeim eða munu gera það í framtíðinni.

Helstu samkeppnis- og viðskiptaaðilar ÍE eru staðsettir í USA. Frumvarp það sem liggur fyrir skerðir að mati ÍE samkeppnisstöðu fyrirtækisins gagnvart bandarískum líftækniðnaði þar sem hömlur á samningafrelsi af þessu tagi þekkja ekki í USA, a.m.k ekki í einkageiranum. Verði frumvarp þetta að

lögum er því hætt á að nýjum störfum í þekkingariðnaði yrði valinn staður í USA fremur en á Íslandi og jafnvel að störf myndu flytjast frá Íslandi til USA. Slík niðurstaða yrði rothögg fyrir þann vísi að þekkingariðnaði sem hér hefur skapast og því verr af stað farið en heima setið.

2. Ákvæði frumvarpsins skerðir sjálfstjórn ÍE og samsvarandi fyrirtækja á algjörlega óásættanlegan hátt. Í eðli starfsemi fyrirtækisins liggur að fyrirtækið verður að hafa fullkomna stjórn á því ferli sem felst í að finna og þróa einkaleyfishæfar uppfinningar. Möguleg yfirráð einstakra starfsmanna yfir einhverjum þáttum þess ferlis stofnar uppbyggingu og starfsemi fyrirtækisins í voða.

Rannsóknarverkefni fyrirtækisins taka mörg ár, starfsmenn eru sérstaklega ráðnir til að sinna þeim og gera einkaleyfishæfar uppfinningar. Þannig eiga lög af þessu tagi afar illa við um starfsemi ÍE þar sem fyrirtækið verður að hafa fullt ákvörðunarvald um það hvort og þá hvenær sótt er um einkaleyfi enda felst í því mikil vinna, kostnaður, viðskiptalegir hagsmunir og flóknir tímafrestir samkvæmt alþjóðlegum einkamálasáttmálum og lögum einstakra ríkja.

Ákvæði frumvarpsins, verði það að lögum, geta komið í veg fyrir að ÍE geti nýtt uppfinningar á nauðsynlegan hátt, t.d. sem viðskiptaleyndarmál og takmarka þannig í raun nýtingarmöguleika ÍE á uppfinningum sínum. Af þessum ástæðum er algerlega óásættanlegt fyrir ÍE að starfsmaður fyrirtækisins geti á eigin spýtur sótt um einkaleyfi fyrir uppfinningu. Slík ákvörðun er óaðskiljanlegur hluti af vísinda- og viðskiptaáætlunum fyrirtækisins sem ófært er að framselja með nokkrum hætti til einstakra starfsmanna. Umsóknarferlið er ennfremur það flókið og hættan á afdrifaríkum mistökum það mikil að stjórn þess verður ekki lagt í hendur á einstökum starfsmönnum. Önnur sjónarmið kunna að eiga við um uppfinningar starfsmanna fyrirtækja utan þekkingariðnaðar, en fráleitt verður að telja að slík sjónarmið eigi að ráða almennri löggjafarstefnu á sviði einkaleyfaréttar.

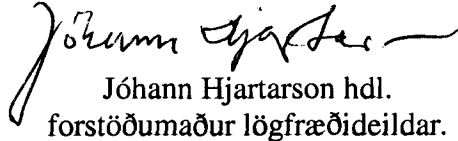
3. Rannsóknir ÍE eru þess eðlis að þær taka langan tíma og oft liggur að baki margra ára vinna hjá fjölda einstaklinga áður en uppfinning verður einkaleyfishæf. Þar sem meginhluti starfsfólks ÍE er beinlínis ráðið til starfa hjá fyrirtækinu til þess að vinna að uppfinningum, ÍE hefur lagt þeim til afar dýr og sérhæfð tæki og búnað og sérfræðiaðstoð á öllum sviðum, er fráleitt að starfsmenn eigi ráðstöfunarrétt eða lögbundinn rétt til sérstakrar fjárhagslegar umbunar fyrir vinnu sína að þessu leyti, umfram laun og starfstengdar greiðslur. Slíkt gæti beinlínis haft áhrif til hins verra bæði á atvinnuöryggi og starfskjör þar sem það skapaði óeðlilega óvissu í rekstri fyrirtækisins sem taka yrði tillit til við ákvarðanir um laun og mannahald. Einnig skal bent á að innbyrðis mótsagnir eru í 7. gr. frv. og grg. um umbun til starfsmanna sem yrði ávísun á deilur og málaferli ef að lögum yrði.

Í ljósi þess sem að ofan greinir leggur ÍE áherslu á að frumvarp þetta verði ekki að lögum og verði dregið til baka, heldur skoðuð möguleg áhrif lagasetningar á þessu sviði í samráði við þau fyrirtæki sem eiga hagsmuni að gæta. Á það einkum við um grundvallaratriði eins og það hvort nýjar lagareglur á þessu sviði eigi yfirhöfuð að

taka til starfsemi einkafyrirtækja með þeim hætti að skerða samningsfrelsi og sjálfsforræði fyrirtækja og einstaklinga á einkamarkaði.

Ef nauðsynlegt er talið að setja lagaramma sem tekur til opinberra starfsmanna og stofnana að þessu leyti, þyrfti að breyta 2. mgr. 1. gr. frumvarpsins þannig að tvö síðustu orðin (“eða einkaaðila”) féllu út þannig að frv. taki þá eingöngu til uppfinninga sem gerðar eru af starfsmönnum hjá hinu opinbera.

Virðingarfyllt,
f.h. Íslenskrar erfðagreiningar

Jóhann Hjartarson hdl.
forstöðumaður lögfræðideildar.